

Odpowiedź prokuratora krajowego, zastępcy prokuratora generalnego - z upoważnienia ministra - na interpelację nr 8468

w sprawie gospodarowania majątkiem Skarbu Państwa w okresie przemian ustrojowych na przykładzie Rybnickiej Spółki Węglowej i Spółdzielni Mieszkaniowej Orłowiec w Rydułtowach oraz oceny stosowania się spółdzielni mieszkaniowych w RP do obowiązujących przepisów

Szanowny Panie Marszałku! Odpowiadając na przekazaną przy piśmie z dnia 12 marca 2009 r. (nr SPS-023-8468/09) ponowną interpelację posłów panów Adama Gawędy i Grzegorza Tobiszowskiego zawierającą dodatkowe pytania dotyczące "gospodarowania majątkiem Skarbu Państwa w okresie przemian ustrojowych na przykładzie Rybnickiej Spółki Węglowej i Spółdzielni Mieszkaniowej Orłowiec w Rydułtowach oraz oceny stosowania się spółdzielni mieszkaniowych w Rzeczypospolitej Polskiej do obowiązujących przepisów", nawiązując do udzielonej już panom posłom odpowiedzi z dnia 02 lutego 2009 r., uprzejmie uzupełniającą przedstawiam, co następuje.

Prokurator apelacyjny w Katowicach pismem z dnia 30 stycznia 2009 r. przekazał prokuratorowi okręgowemu w Gliwicach postulat zainicjowania działań cywilnoprawnych polegających na wystąpieniu do sądu o ustalenie nieważności zawartych w okresie od 29 września do 11 grudnia 1995 r. w formie czterech opisanych w uprzedniej odpowiedzi na interpelację aktów notarialnych, wbrew przepisowi art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1994 r. o zasadach przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe (Dz. U. Nr 119, poz. 567, z późn. zm.), umów sprzedaży nieruchomości budowlanych przez Rybnicką Spółkę Węglową SA z siedzibą w Rybniku Spółdzielni Mieszkaniowej Orłowiec w Rydułtowach.

Zgromadzony w toku śledztwa o sygn. V Ds. 62/05/S Prokuratury Okręgowej w Gliwicach materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że Rybnicka Spółka Węglowa SA w ramach prywatyzacji zasobów mieszkaniowych dokonała czynności prawnych w sposób, którego nie przewidywała przywołana wyżej ustawa z dnia 12 października 1994 r., nie zachowując trybu przekazywania nieruchomości określonego w art. 7 tejże ustawy. Celem przedmiotowej ustawy nie było bowiem stworzenie instrumentu do prowadzenia wolnorynkowego obrotu lokalami, lecz umożliwienie objętym nią podmiotom wyzbycia się infrastruktury mieszkaniowej, z której utrzymaniem wiązały się znaczne koszty, podmioty te obciążające.

Z tych też przyczyn zawarte przez strony umowy notarialne uznać należy za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego jako czynności dokonane z naruszeniem zasady równości stron. Na powyższe wskazuje też cena sprzedawanych lokali, która nie odpowiadała ich rzeczywistej wartości.

Wbrew zawartemu w dniu 22 maja 1998 r. porozumieniu Rybnicka Spółka Węglowa SA wypowiedziała ponadnormatywne udziały w spółdzielniach mieszkaniowych Orłowiec i Marcel, by w ten sposób uzyskać wierzytelność, którą mogłaby następnie przenieść i skompensować nią zaległości podatkowe w stosunku do Skarbu Państwa. W

ten sposób ciężar spłaty zobowiązań podatkowych faktycznie przerzucony został na pozostałych członków spółdzielni mieszkaniowych.

Takie postępowanie nie znajduje podstaw do ochrony w świetle zasad współzycia społecznego jako "sprzeczne z zasadą uczciwości w stosunkach umownych ze stroną ekonomicznie słabszą".

W świetle art. 58 § 2 Kodeksu cywilnego podobne czynności prawne są nieważne i nie wywołują żadnych skutków prawnych.

Dokonując wypowiedzenia ponadnormatywnych udziałów, naruszono podstawową zasadę obowiązującą w prawie zobowiązań, wynikającą z art. 353¹ Kodeksu cywilnego, to jest zasadę swobody umów.

Mając na uwadze te okoliczności oraz kierując się zasadą ochrony ważnych praw i interesów Skarbu Państwa, w sytuacji poniesienia znacznej szkody na skutek niemożności wyegzekwowania od Rybnickiej Spółki Węglowej SA (obecnie Kompania Węglowa SA z siedzibą w Katowicach) należności podatkowych, Prokuratura Okręgowa w Gliwicach zwróciła się pismem z dnia 16 marca 2009 r., sygn. II PC 61/09, do Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach - Wydziału Postępowania Sądowego o przekazanie w tym zakresie stosownego zawiadomienia Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, na podstawie art. 12 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417, z późn. zm.) i w zw. z § 1 i następnymi rozporządzenia prezesa Rady Ministrów z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie zakresu i trybu współdziałania Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa przy wykonywaniu zastępstwa procesowego Skarbu Państwa z podmiotami reprezentującymi Skarb Państwa (Dz. U. Nr 46, poz. 330).

Ustosunkowując się zaś do zawartych w interpelacji panów posłów pytań, stwierdzić należy, że ich ogólnikowość nie pozwala aktualnie na udzielenie jednoznacznych, precyzyjnych prawniczo odpowiedzi.

Zagadnienia dotyczące prawidłowości przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe, w oparciu o przywołaną w interpelacji ustawę z dnia 12 października 1994 r., mogą być rozpatrywane przez prokuraturę wyłącznie na podstawie pełnych, zebranych w konkretnej sprawie materiałów.

Odnosząc tę kwestię do Spółdzielni Mieszkaniowej Orłowiec w Rydułtowach, należy podkreślić, że akta sprawy karnej, sygn. V Ds 78/06/S, nie zawierają całości dokumentacji związanej z procesem restrukturyzacji i utworzeniem tejże spółdzielni mieszkaniowej, jak również dokumentacji objętej postępowaniem wewnątrzspółdzielczym, w zakresie dochodzenia od członków spółdzielni kwot pieniężnych z tytułu powstałego długu.

W zakresie zacytowanych w interpelacji wypowiedzi wiceprezesa Spółdzielni Mieszkaniowej Orłowiec udzielenie odpowiedzi na pytania sformułowane w punktach 1 i 2 byłoby możliwe dopiero po zapoznaniu się z całością dokumentacji, w tym zwłaszcza z dokumentacją dotyczącą podjęcia przez właściwy organ statutowy spółdzielni uchwały w przedmiocie obciążenia jej członków kosztami związanymi z przekazaniem budynków mieszkalnych przez Rybnicką Spółkę Węglową SA.

Ustalenie, czy osoby reprezentujące Spółdzielnię Mieszkaniową Orłowiec dopuściły się w tym zakresie przestępstwa, działając na szkodę jej członków, możliwe będzie dopiero po przeprowadzeniu stosownego postępowania karnego w tym przedmiocie.

Uwzględniając charakter sprawy, w tym zaistnienie po stronie Skarbu Państwa znacznej szkody majątkowej i sygnalizowane podjęcie przez Spółdzielnię Mieszkaniową Orłowiec działań zmierzających do obciążenia jej członków spłatą przedawnionych już wierzytelności Skarbu Państwa, powstałych w związku z wykupem od byłej Rybnickiej Spółki Węglowej SA udziałów w zasobach mieszkaniowych w Rydułtowach, Pszowie i Raciborzu, kopię interpelacji z dnia 6 marca 2009 r., wraz z wydrukiem przywołanego w niej artykułu prasowego dostępnego na stronie internetowej tygodnika "Nowiny Wodzisławskie" (wydanie z dnia 3 marca 2009 r., nr 9/474), pismem Prokuratury Okręgowej w Gliwicach z dnia 24 marca 2009 r., sygn. I Ko 193/09, przesłano prokuratorowi rejonowemu w Wodzisławiu Śląskim celem przeprowadzenia stosownego postępowania mającego na celu ustalenie, czy działania osób reprezentujących Spółdzielnię Mieszkaniową Orłowiec w Rydułtowach wyczerpują znamiona przestępstwa.

Sprawa ta znajdować się będzie w zainteresowaniu zarówno Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach, jak i Prokuratury Krajowej.

W zakresie dotyczącym sugestii panów posłów zawartej w pytaniu 3, jakoby odpowiedź na interpelację mogła stanowić zobowiązanie dla zarządu spółdzielni do podporządkowania się jej wskazaniom w odniesieniu do zaprzestania obciążania członków spółdzielni kosztami związanymi z przekazaniem budynków mieszkalnych przez Rybnicką Spółkę Węglową, stwierdzić należy, że podstawą takiego zobowiązania może być jedynie orzeczenie niezawisłego sądu.

Odnosząc zaś kwestię do pytań sformułowanych w punktach 4 i 5 interpelacji, podkreślić należy, iż zakres uprawnień i obowiązków poszczególnych organów statutowych spółdzielni, w tym prawo do podejmowania skutecznych aktów w kwestiach majątkowych, regulują przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r., Nr 188, poz. 1848, z późn. zm.) oraz przepisy szczególnie dotyczące funkcjonowania spółdzielni mieszkaniowych.

Jednocześnie wykorzystując okazję, pragnę poinformować; iż uczyniona w poprzedniej odpowiedzi na interpelację zapowiedź udzielenia informacji panom posłom o wynikach badań akt postępowań karnych dotyczących spółdzielni mieszkaniowych i zasadności podjętych decyzji merytorycznych w tych sprawach zostanie zrealizowana po dokonaniu analizy nadesłanych w tym zakresie sprawozdań przez wszystkich prokuratorów apelacyjnych.

Z wyrazami szacunku

Prokurator krajowy, zastępca prokuratora generalnego

Edward Zalewski

Warszawa, dnia 3 kwietnia 2009 r.